

git', del germ. occidental MARRJAN, cf. gòt. *marzjan* 'irritar', a-al. ant. *marren* 'impedir, destorbar', b-al. ant. *merrian* 'irritar, destorbar'. □ 1.ª doc.: fi S. XIII.

«Con En Liberi ne fos mot enuyat e *marrit* de la iretgia ---», *VidesR* (ms. B, grafiat *marit* en P, f° 150v2, n. 140a); «E Judes va-li demandar: / —Dompna, digats, e què avets? / --- eu, lassa, trobé mort / lo meu marit, en aquel ort; / puys enaprés, forsà-m Pilat, / oltra la mia volentat, / que jo prengué vós per marit; / ladoncs aguf-n mon cor *marrit*, / e per aysò planc e sospir / com me poc aysò avenir», *Lleg. Rim. Sevilla* (v. 234, corregir en *LleuresC* l'err. tip. *forsà* per *forsà-m*); «exiren a Nós lo bisbe de Magalona e --- R. Gaucelm, e dixeren-nos --- que si Nós ho volíem, que ells tornarien ab Nós a la mar, e que podíem refrescar aquí de conduyt, per ço can nostra companya seria molt *marrida* si no-ns hi trobaven», Jaume I (*Cròn.*, Ag., p. 479, § 490). «¿A-y neguna dona tan mesquina, tan *amarrida*, tan dessemparada, a qui li sia esdevengut aquec cas?», en una narració mallorquina de princ. S. xv (*BABL* vi, 150).

Els autors del *Decam.* cat. (ms. 1429) l'usen, com a cosa pròpia, en passatges que s'aparten enterament del model it.: «doncs, marit *marrit*, llexat de vuy més aquecques coses ---» [notem la figura al·lotròpica] VII, § 5, 406.14f. (només: «dumque ravvediti oggimai», ed. 1961, 435.14f.); i, en una bella lírica cat. que hi afegeixen: «ladoncs estort seré de la *marrida* / nafra, poyrida / ---», v, § 10, 345.16.

També en Muntaner i en el Test. d'En Serradell (c. 1400, veg. *DAG* i *AlcM*); així com en bastants textos poètics, freqüència que no té res de notable tractant-se d'un mot de sentit sentimental. Continua en la baixa època usant-se bastant en el cançoner popular. De la infl. del qual es ressenten encara diversos escr. Renaix., com Ruyra (*La Parada*, 115) o Cor.: «Els plaers de tota mena han encès el foc abrusador del meu desig, i la joia actual m'ha estat sempre *marrida* per la impaciència migradora d'un més enllà en el plaer futur», «tan aviat exulta com ofega l'alegria i reté el bleix, de por que no li sigui estroncada i *marrida* ---» (*De Plaer mai* --- IX, 241; *Pig.*, § 15, p. 204).

Però és excessiu, i fins desencaminat, de fundar-se en aquest matís poètic, i modernament molt literari, per suposar, com *AlcM*, que sigui manlleu de l'occità (on no s'ha mantingut gaire més pop. que entre nosaltres), i el fet que del cat. parlat el vagi manllevar c. als segles xv-xvi el sard campid. *marríu* o *smarríu* 'magre' (MLWagner, *BhZRPb*. LVII, 59), comprova que és un germ. autòcton del cat., si bé després decadent.

Es clar que és encara més freqüent en oc. ant., i no podia ser altrament, tractant-se de la llengua dels trobadors: «aissi-m som de la cort partida, / vauc querent, com a *ma<r>rida*, / un cavallier qu'à nom Jaufré», «e-n fora totz temps *ma<r>rida*», «totz le plus joïós es *marritz*», Jaufré (8072, 8812, 8694), «anz fon dolenta e *marrida*», *Flamenca* (856 i passim), i en molts trobadors, ja de fi S. XII, Bornelh etc. (PSW v, 129-30; Rayn. iv, 159), tant en el participi com en les formes personals; més sovint tr. o refl., però també

intr. («mos cors *marish*», Lunel de Montech); adés en l'acc. sentimental, adés en la translaticia 'faltar, fer mancament': «el 6è. sagrament per obra Dieu servir / e per gardar nos autres d'errar e de *marrir*», en el *Doctrinal* p. p. Suchier. I no menys viu en francès antic i mitjà *marrí* 'afligit'; i it. *smarrito* 'desorientat, perdut', és de la llengua de sempre [«che la diritta via era *smarrita*», *Inferno*]. En castellà i galleg també apareix des dels orígens literaris, si bé allà només *marrido* 'afligit', ja en el *Cid* i en textos del S. XIII, aviat antiquat, i aviat substituït per un derivat poc vivaç *amarrido*, solament en estil poètic i arcaïtzant; l'error d'*AlcM* s'explica més pel castellà, on el caràcter d'occitanisme no és inversemblant, que per res de català.

En totes tres llengües hispano-romàniques el mot cau després sota la influència del quasi-sinònim llatí *errar*, que el converteix en *marrar*, usat per molts en el sentit avui antiquat de 'errar-se, equivocar-se, fer mancament' [cast., c. 1495, Nebr.], sobretot en autors cast. del S. XVI de matís lleonès, i en galleg *marrar* ja es documenta per a 'errar un cop' des del S. XIV («coy dando de matar, *marró-o* e dou-lle ãno cavalo») fins al XVIII almenys. En català *marrar* també degué ser antic i autòcton vist el fort arrelament d'importants derivats (incloent-n'hi de balears), per més que no es registri fins al *DAG*. («faltar, desviar, perdre: *cap ne marrà*: no en va mancar cap; *com mama aquest cabrit: no eh deixa marrar ni una gota*») i l'usen escr. purs i moderns del Princ. i el P. Val., encara que avui no és usual en cat. central: «seria fàcil que passés la jornada *marrant* camins i donant voltes a un tros d'encontrada», Mar. (*Exc. a Tossa*, 1905, O. C. I, 722); «és una regla general que no *marran*», Gad. (*T. del Xè* I, 122).

L'etimologia germànica és evident. El conjunt no permet de decidir resoltament sinó que no ve del gòtic i sí del germànic occidental,¹ on l'assimilació -rz- > -rr- ja fou molt antiga. Podria tractar-se d'un manlleu del fràncic en fr.-oc.-cat., del longobard en italià (amb reforç fràncic) i del sueu en galleg i lleonès (s'observa l'absència de *marrir*, -ido en portuguès, on *marrar* és només del Minho); la primerenca aparició a Castella i l'escassa freqüència de deixes sueves fins i tot a Galícia, fan dubtar una mica d'aqueixa conclusió, però és la més versemblant admetent que a Castella resulta de la influència conjunta de la lírica gall. amb la prov.

Que mot de tal sign. passés ja al ll. vg. des del germ. occid. comú, també sorprèn, car sembla rebuscada la motivació semàntica que en dona Gamillscheg, partidari d'això (*Rom. Germ.* I, § 17), per l'enyorament dels mercenaris germànics en terres llatines; a favor d'aquesta conclusió un altre argument és el de la presència de *amärit* 'afligit', i *amäri* 'amargar, torbar', en romanès, que segons informen Giuglea i Sădeanu (revisió del *DCEC*, *Rev. de Filol. Romînă și Germ.* VII, 136) no pot ser derivat del ll. AMARUS 'amarg' perquè només -(A)RRI- dona normalment -(a)ri- (-RI- > -ri- quan va darrere vocal), per bé que la infl. d'AMARUS pot ser allà responsable de l'afegiment de -a-. A més veg. la bibl. i altres dades en el *DCEC* (MARRAR). DERIV.: *Desmarrat* 'esmaperdut' mall. (*BDLC* XIII,